

Vergaderjaar 2011–2012

33 287

Wijziging van enkele belastingwetten (Wet uitwerking fiscale maatregelen begrotingsakkoord 2013)

F

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR FINANCIËN¹

Vastgesteld 5 juli 2012

De memorie van antwoord geeft de commissie aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

Algemeen

De leden van de **PvdA**-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord betreffende het wetsvoorstel uitwerking fiscale maatregelen Begrotingsakkoord 2013. Graag maken zij van de gelegenheid gebruik om naar aanleiding daarvan de regering enkele nadere vragen voor te leggen. Daarnaast maken zij gebruik van de eerder aangekondigde mogelijkheid om enkele nieuwe vragen te stellen. De leden van de **SP**-fractie danken de regering voor de snelle en adequate beantwoording van hun vragen uit het Voorlopig verslag. Zij hebben nog enkele vervolgvragen.

Inleiding

Economische effecten

De leden van de **PvdA**-fractie hebben gevraagd om een cijfermatige onderbouwing van de verwachte macro-economische effecten van het voorliggende wetsvoorstel inclusief uitverdieneffecten alsmede gedetailleerd inzicht in de gedragsveronderstellingen waarop deze zijn gebaseerd. In reactie hebben zij van de regering in de memorie van antwoord een verwijzing naar Tabel 4.4 uit de Juniraming 2012 van het Centraal Planbureau (CPB) ontvangen. Echter, deze tabel betreft het volledige Begrotingsakkoord 2013 en niet het onderhavige wetsvoorstel. Derhalve herhalen zij hun verzoek om een cijfermatige onderbouwing van de verwachte macro-economische effecten van het voorliggende wetsvoorstel inclusief uitverdieneffecten alsmede gedetailleerd inzicht in de gedragsveronderstellingen waarop deze zijn gebaseerd.

Volgens de leden van de fractie van de PvdA leidt het voorliggende pakket lastenverzwaringen van 5,3 miljard euro tot een daling van de econo-

¹ Samenstelling: Holdijk (SGP), Van der Linden (CDA), Terpstra (CDA), Noten (PvdA), Sylvester (PvdA), Essers (CDA), (voorzitter), Nagel (50PLUS), Elzinga (SP) Koffeman (PvdD), Reuten (SP), Knip (VVD), Hoekstra (CDA), Van Boxtel (D66), Backer (D66), Vos (GL), De Boer (GL), De Lange (OSF), Sent (PvdA), Postema (PvdA), Klever (PVV), Van Strien (PVV), Faber-van de Klashorst (PVV), Ester (CU), De Grave (VVD), (vice-voorzitter), Van Rey (VVD) en Bröcker (VVD).

mische groei, een toename van de werkloosheid en een daling van de koopkracht in 2013. Deelt de regering deze mening? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan? In dit kader vragen de leden van de PvdA-fractie ook graag aandacht voor het betoog van de hoogleraren Bovenberg en Jacobs, gepubliceerd in Economisch Statistische Berichten, waarin deze economen beargumenteren dat de uitverdieneffecten op korte termijn waarschijnlijk groter zullen zijn dan het CPB nu raamt als gevolg van balansproblemen in de huishoudsector en bij banken en pensioenfondsen.¹ Immers, uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de bestedings- en belastingmultipliers typisch groter zijn na een financiële crash als gevolg van welke huishoudens en financiële instellingen hun balansen moeten herstellen. CPB modellen houden evenwel geen rekening met het benodigde balansherstel in de private sector en de financiële sector. Bovenberg en Jacobs concluderen dat daardoor de uitverdieneffecten groter zijn en dat een slechter begrotingsresultaat wordt geboekt. Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een reactie van de regering op deze analyse.

De regering verwijst in haar memorie van antwoord naar het belang van het herstellen van vertrouwen. Het consumentenvertrouwen ligt op het laagste niveau in negen jaar. De sombere stemming onder producenten blijft. En daarmee doet Nederland het slechter dan de landen rondom ons. Dat Nederland slechter scoort dan het gemiddelde in de eurozone, komt onder andere door de zwakke binnenlandse bestedingen als gevolg van dit lage vertrouwen. Volgens economieredacteur Egbert Kalse van NRC Handelsblad kan het vertrouwen pas weer groeien bij perspectief op economische groei en koopkracht verbetering.² Deelt de regering deze mening? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan?

Onderbouwing

De leden van de PvdA-fractie hebben voorts aandacht gevraagd voor een zorgvuldige onderbouwing van de inhoudelijke samenhang binnen het wetsvoorstel. In reactie hebben zij van de regering in de memorie van antwoord een verwijzing naar het onderzoek van Carmen Reinhart en Kenneth Rogoff ontvangen. Echter, dit onderzoek is allerminst onomstreden. Nobelprijswinnaar Paul Krugman zet het onderzoek met «Myths of Austerity» en «Confidence Fairy» weg³, gerespecteerd Financial Times columnist Martin Wolf refereert aan een «Orgy of Austerity»⁴ en econoom Robert Shiller schrijft over «Debt and Delusion»⁵. Ook economen van het Levy Institute halen de argumenten van Reinhart en Rogoff onderuit.⁶ En volgens een artikel in het tijdschrift Finance and Development, uitgegeven door het IMF, leiden «fiscal contractions» tot een toename van werkloosheid.⁷ Tenslotte hebben Christina Romer en David Romer in het toptijdschrift American Economic Review een artikel gepubliceerd over het negatieve effect van een toename van belastingen op economische groei.⁸ Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een reactie van de regering op de individuele kritieken op de bevindingen van Reinhart en Rogoff.

Terugwerkende kracht

De leden van de PvdA-fractie lezen in de Memorie van Antwoord dat «de structurele verlaging van de overdrachtsbelasting en de verlaging van het btw-tarief op podiumkunsten en kunstvoorwerpen per 1 juli 2012 in werking treden.»⁹ Is dit niet enigszins voorbarig, zo vragen deze leden zich af, aangezien deze datum reeds gepasseerd is?

¹ Bovenberg, A.L. en Jacobs, B. (2012) Economische analyse van het wandelgangenakkoord. Economisch Statistische Berichten, 97(4635), 294–297.

² Artikel «Consumentenvertrouwen naar laagste niveau in negen jaar», *NRC Handelsblad*, 20 juni 2012. <http://www.nrc.nl/nieuws/2012/06/20/consumentenvertrouwen-naar-laagste-niveau-in-negen-jaar/> (benaderd op 4 juli 2012).

³ Krugman, P. (2010) «Reinhart And Rogoff Are Confusing Me», *The New York Times*, 11 augustus 2010.

⁴ Wolf, M. (2011) «A disastrous failure at the summit», *Financial Times*, 13 december 2011.

⁵ Shiller, R. (2011) «Debt and Delusion», verschenen op www.project-syndicate.org op 11 juli 2011 (<http://www.project-syndicate.org/commentary/debt-and-delusion/>), benaderd op 4 juli 2012.

⁶ Nersisyan, Y. en Randall Wray, L. (2010) Does excessive sovereign debt really hurt growth? A critique of This time is Different, by Reinhart and Rogoff, Levy Economics Institute Working Paper, 603(juni).

⁷ Ball, L., Leigh, D. en Loungani, P. (2011) Painful medicine, *Finance and Development*, 48(3), 20–23.

⁸ Romer, C. en Romer, D. (2010) The macroeconomic effects of tax changes: estimates based on a new measure of fiscal shocks, *American Economic Review*, 100(3), 763–801.

⁹ Kamerstukken I 2011/12, 33 287, D, blz. 17, blz. 3.

Btw-schuif

In reactie op de vraag van de leden van de fractie van de ChristenUnie over het effect van de btw-verhoging op verschillende inkomensgroepen, stelt de regering in de memorie van antwoord: «Een verhoging van het algemene btw-tarief werkt ongeveer proportioneel uit naar alle inkomensgroepen.» Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een onderbouwing van deze mening.

Voorts vragen de leden van de PvdA-fractie aandacht voor het betoog van de hoogleraren Bovenberg en Jacobs dat een verhoging van het hoge btw-tarief terwijl het lage btw-tarief gelijk blijft, economisch onverstandig is en grote welvaartsverliezen geeft.¹ Graag ontvangen zij een reactie van de regering op de analyse van deze economen.

Vergroening

Niet afschaffen leidingwaterbelasting

Graag vragen de leden van de PvdA-fractie aandacht voor het niet afschaffen van de belasting op leidingwater. In de memorie van toelichting bij het Belastingplan 2012 lezen de leden van de PvdA-fractie: «De doelstelling om waterverbruik te verminderen wordt momenteel ook door de Europese Commissie opgepakt. De Europese Commissie is bezig met het opstellen van een richtlijn om het watergebruik in Europa met dertig procent te verminderen. Gelet daarop schaft het kabinet de leidingwaterbelasting af.»² Waarom is de regering van mening veranderd? Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een inhoudelijke reactie. En hoe verhoudt het niet afschaffen van de belasting op leidingwater zich tot de plannen van de Europese Commissie?

Pakket heffingskorting groene beleggingen

Graag vragen de leden van de PvdA-fractie tevens aandacht voor het stimuleren van groen beleggen. In de memorie van antwoord bij het Belastingplan 2011 lezen de leden van de PvdA-fractie betreffende groen beleggen: «[I]n de huidige situatie kan worden gesproken van overstimulering van dergelijke beleggingen, zodat faciliteiten voor groene en andere beleggingen kunnen worden beperkt. [...] Met het afschaffen van de heffingskortingen brengt het kabinet (deels) de marktwerking terug bij deze vormen van beleggen.»³ Mogen de leden van de PvdA-fractie hieruit concluderen dat de situatie veranderd is? Zo ja, hoe? En mogen ze hieruit concluderen dat het kabinet (deels) voor versterking van de marktwerking bij deze vormen van beleggen is? Zo ja, waarom?

Voorts lezen de leden van de PvdA-fractie in de Memorie van Antwoord bij het voorliggende wetsvoorstel betreffende cultureel en sociaal-ethisch beleggen: «De omvang van deze beleggingen is te gering, zoals bijvoorbeeld ook blijkt uit het geringe aantal door de bankensector aangeboden culturele fondsen.»⁴ Zou dat niet juist een argument zijn om die beleggingen te stimuleren, zo vragen de leden van de fractie van de PvdA zich af. Tegelijkertijd biedt het immers een noodzakelijke stimulering aan investeerders om te beleggen in maatschappelijke doelen als microfinanciering. Deelt de regering deze mening? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan? Voorts is dit geen antwoord op het verzoek van de leden van de PvdA-fractie om een zorgvuldige onderbouwing van het schrappen van de heffingskorting voor sociaal-ethisch beleggen. Graag herhalen zij hierbij dit verzoek. Aangezien de fiscale bevoordeling van groen beleggen wel van kracht blijft, ontstaat daarbij de vraag of het argument van vereenvoudiging nog wel relevant is. En het

¹ Bovenberg, A.L. en Jacobs, B. (2012) Economische analyse van het wandelgangenakkoord. Economisch Statistische Berichten, 97(4635), 294–297.

² Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, blz. 11.

³ Kamerstukken I 2010/11, 32 504, D, blz. 9.

⁴ Kamerstukken I 2011/12, 33 287, D, blz. 17.

feit dat de begrotingsbijdrage slechts beperkt is, lijkt juist een krachtig argument om de regeling in stand te houden. Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een reactie van de regering op dit punt.

Overige onderwerpen

Werkgeversheffingen hoge lonen en excessieve vertrekvergoedingen

De directeur betaald voetbal KNVB, de heer Van Oostveen, vraagt in zijn brief van 3 juli jl.¹ aandacht voor de eenmalige werkgeversheffing van 16 procent in 2013, voor zover lonen in 2012 meer dan 150 000 euro bedragen. Hij schrijft: «In het licht van een betrouwbare overheid zou het met terugwerkende kracht doorvoeren van een wijziging van het belastingstelsel aan beperkingen voorvloeiende uit de redelijkheid en billijkheid gebonden moeten zijn. Daar wringt voor onze bedrijfstak nu de schoen.» Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een reactie van de regering op de brief en de daarin geuite zorgen.

De leden van de **SP**-fractie hebben aanvullende vragen over de werkgeversheffing excessieve vertrekvergoedingen. Een belasting van «excessieve vertrekvergoedingen» met 30% werd op 1 januari 2009 geïntroduceerd (Wet belastingheffing excessieve beloningsbestanddelen). In de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer stelde de regering destijds: «Het kabinet heeft bij de raming van de opbrengst van € 60 miljoen conform de gebruikelijke systematiek gedragseffecten buiten beschouwing gelaten.»² Deze € 60 miljoen was dus het «ex-ante bruto-effect». Hoe hoog was de feitelijke opbrengst over de jaren 2009–2011? Beschikt de regering over substantiële aanwijzingen dat deze belasting van 30% gedragseffecten had, en zo ja hoe groot worden deze thans geschat? Hoe groot is het ex-ante bruto-effect van de voorliggende maatregel (verhoging van 30% tot 75%)?

De regering stelt in de memorie van antwoord bij het voorliggende wetsvoorstel: «In het algemeen wordt van een maatregel het effect op de lasten gepresenteerd. Dit is het ex-ante bruto-effect, dus zonder gedrags-effecten. Het doel hiervan is de lastenstijging te presenteren zoals deze door de belastingplichtige wordt ervaren. Er wordt alleen rekening gehouden met gedragseffecten van maatregelen als deze substantieel zijn. Een verhoging van een pseudo-eindheffing voor excessieve vertrekvergoedingen van 30% naar 75% behoort tot deze categorie.»³ Is het correct dat dit «substantieel» gedragseffect reden is om de structurele belastingopbrengst op nul te stellen? Betekent dit dat de regering verwacht dat deze «excessieve vergoedingen» bij dit tarief vrijwel gestaakt zullen worden? Indien dit correct is, heeft de regering ook de afweging gemaakt tussen enerzijds het verbieden van de betreffende vergoedingen en anderzijds de huidige versterking van een belastinginstrument waar de regering in haar huidige samenstelling doorgaans geen voorstander van lijkt te zijn? Deze leden wijzen hierbij op de Fiscale Agenda⁴.

De leden van de SP-fractie nemen aan dat het «substantieel» uit de memorie van antwoord bij het voorliggende wetsvoorstel slaat op de omvang qua begrotingseffect (belastinginkomsten) en niet op het procentuele effect gemeten naar het beslag van een specifieke maatregel. Bij welk bedrag aan (potentiële) belastinginkomsten legt de regering de grens «substantieel»? Gaat deze grens de regel worden voor «de gebruikelijke systematiek» zoals hierboven door deze leden geciteerd uit de memorie van antwoord bij wetsvoorstel 31 459 uit 2008?

¹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning onder griffie nr. 150868.17.

² Kamerstukken I 2008/09, 31 459, C, blz. 8.

³ Kamerstukken I 2011/12, 33 287, D, blz. 17, blz. 19.

⁴ Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1.

Verlaagd btw-tarief podiumkunsten en kunstvoorwerpen

Graag vragen de leden van de **PvdA**-fractie aandacht voor het terugdraaien van de verlaging van de btw op podiumkunsten en op beeldende kunstvoorwerpen. In de toelichting bij de tweede Nota van wijziging bij het Belastingplan 2011 lezen zij dat «het naar de mening van het kabinet niet meer [past] om een uitzonderingspositie, zijnde een verlaagd tarief voor podiumkunsten, voor deze sector in stand te houden.»¹ Waarom is de regering van mening veranderd? Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een inhoudelijke reactie. Kan de regering aangeven of de voorgestelde verlaging van de btw op podiumkunsten, daar waar de prijzen van de kaartjes als gevolg van de verhoging van de btw waren gestegen, ertoe zal leiden dat de prijzen weer op het oude niveau terugkeren en zo nee wat daar de reden voor is?

Niet afschaffen belasting op alcoholvrije dranken

Voorts vragen de leden van de PvdA-fractie aandacht voor het niet afschaffen van de belasting op frisdranken en spuitwater. In de memorie van toelichting op het Belastingplan 2012 lezen ze betreffende de afschaffing van belasting op alcoholvrije dranken: «In de praktijk leidt de afbakening tot veel vragen en discussies. [...] Dit maakt het toezicht gecompliceerd [...] Vandaar het voorstel van het kabinet om de belasting op alcoholvrije dranken af te schaffen.»² Waarom is de regering van mening veranderd? Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een inhoudelijke reactie.

Budgettaire aspecten

In het Voorlopig verslag vroegen de leden van de **SP**-fractie de regering om – veronderstellende dat het parlement gaat instemmen met het geheel van het Begrotingsakkoord 2013 – in een tabel voor de jaren 2008–2013 een overzicht te geven van de onderstaande variabelen. In de memorie van antwoord zijn deze deels verstrekt in Tabel 1 zoals onderstaand aangegeven.

1. het (verwachte) bbp [verstrekt in Tabel 1]
2. de (verwachte) belasting- en premie-inkomsten van het rijk
3. idem in % bbp
4. de (verwachte) uitgaven van het rijk
5. idem in % bbp
6. de (verwachte) belasting- en premie-inkomsten van de overheid
7. idem in % bbp
8. de (verwachte) uitgaven van de overheid³
9. idem in % bbp
10. de (verwachte) inkomsten van de collectieve sector [verstrekt in Tabel 1]
11. idem in % bbp [verstrekt in Tabel 1]
12. de (verwachte) uitgaven van de collectieve sector [verstrekt in Tabel 1]
13. idem in % bbp [verstrekt in Tabel 1]

De leden van de SP fractie vragen de regering om Tabel 1 te completeren met de nog ontbrekende cijfers (voor 2012 en 2013 eventueel onder vermelding van «voorlopige raming»).

Voorts vragen zij de regering om een aanvullende tabel (Tabel 1a) waarin de overeenkomstige bedragen weergegeven zijn in «constante prijzen» van 2008 of een ander basisjaar.

¹ Kamerstukken II 2010/11, 32 504, nr. 9, blz. 4.

² Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, blz.

11.

³ In het voorlopig verslag schreven deze leden hier abusievelijk «van het rijk».

De leden van de commissie zien de beantwoording van voorgaande vragen met belangstelling tegemoet. Zij verzoeken de regering de nota naar aanleiding van het verslag zo mogelijk uiterlijk vrijdag 6 juli, 17:00, aan de Eerste Kamer toe te zenden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Essers

De griffier voor dit verslag,
Van Dooren